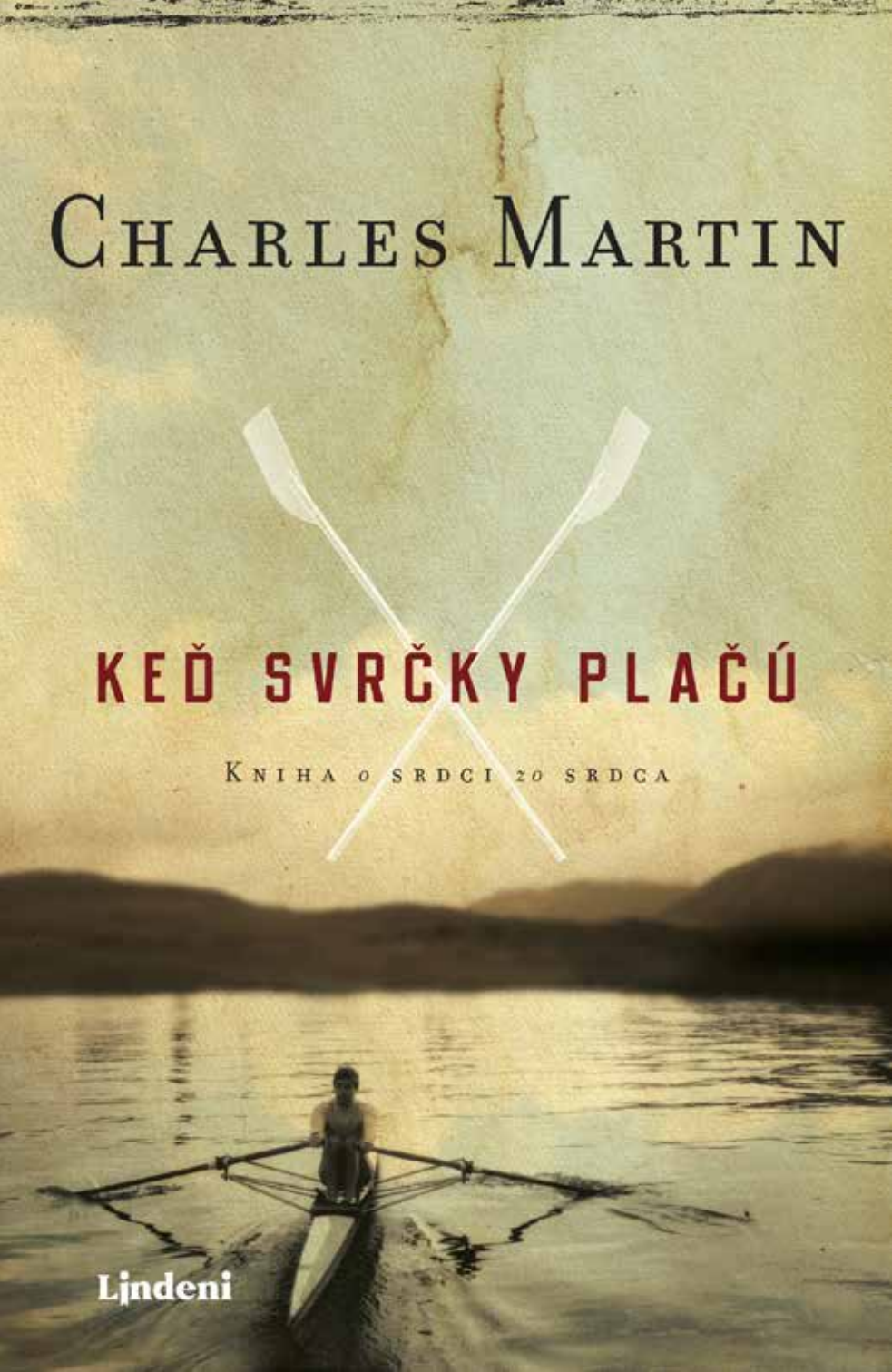

CHARLES MARTIN

KEĎ SVRČKY PLAČÚ

KNIHA O SRDCI ZO SRDCA

Ljndeni

Keď svrčky plačú

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Charles Martin

Keď svrčky plačú – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Ljndeni

KEĎ SVRČKY PLAČÚ

CHARLES MARTIN

KEĎ SVRČKY PLAČÚ

Ljndeni

Copyright © 2006 by Charles Martin
Published by arrangement with Thomas Nelson,
a division of HarperCollins Christian Publishing, Inc.
Translation © Marta Gergelyová, 2019

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1198-2
ISBN e-knihy 978-80-566-1259-0 (1. zverejnenie, 2019)

STEVOVI A ELAINE

Pritlačil som na pánt s pružinou, na škáročku pootvoril sieťkové dvierka a oddelil od seba dva kolibríky, ktoré sa bili o krmidlo. Pleskot ich krídel utíchol vo vetvách drieňa nado mnou. Vtedy som si všimol, ako sa obzor sfarbuje dooranžova. Boh len pred chvíľočkou vymaľoval oblohu zmesou čiernej a tmavomodrej, potom pridal valiace sa chumáčiky vaty a pokropil ich jagavým popraškom, niekde silnejším, inde menej oslnivým. Obrátil som hlavu, vypúľil oči, uprene sa zahľadel na nebesá a povedal si, že sa ponášajú na obrovskú žulovú dosku ohraničujúcu oblohu, obrátenú vyleštenou stranou k zemi. Možno je Boh tu dolu a aj on popíja kávu. Jediný rozdiel je v tom, že on si nemusí prečítať list, ktorý držím v ruke. Jeho obsah už totiž pozná.

Rieka Tallulah sa dolu podo mnou hladučko vlievala do jazera Burton, pôsobila ako priehľadná, nehybná zelenkastá stuha, zatiaľ nedotknutá historickými provami či vodnými skútrami, ktoré ju o 7.01 začnú brázdiť krížom-krážom, posúvať jej vody k brehu. Boh o malú chvíľu vyšle slnko na oblohu, aby pri svojej púti na západ žiarilo a jeho odraz od vody na pravé poludnie potešil a zároveň ťahal oči.

Zostúpil som zo zadnej verandy, v ruke som zvieral list, bosý som sa vybral po kamenných schodíkoch dolu k mólu. Prešiel som popri hrádzi, na nohách aj na tvári pocítil chlad stúpajúcej hmly, potom som vyšiel hore na strechu prístavného domčeka. Klesol som do hojdacej siete, tvár obrátil na juh k jazeru a ponad ľavé koleno sa zahľadel do diaľky. Prst som si prestrčil cez veľký

mosadzný krúžok priviazaný ku koncu krátkeho povrázka, jemne ním potiahol a rozhojdal sa.

Ak by bol Boh tu dolu a popíjal kávu, mal by teraz druhú šálku, pretože oblohu už vyčistil; ostali len oranžové pruhy.

Emma mi raz povedala, že niektorí ľudia sa celý život snažia Boha predbehnúť; asi sa chcú dostať niekam, kde on ešte nikdy nebol. Potriasla vtedy hlavou a usmiala sa, zrejme rozmýšľala o príčinách. Problém je však v tom, povedala, že celý život niečo hľadajú, niekam sa ženú, no keď tam napokon prídu, zistia, že Boh tam už bol.

Načúval som tichu, hoci som vedel, že dlho nepotrvá. O hodinu sa bude na jazere ozývať smiech detí v nafukovacích kolešákch, únedžerov v člnoch a na vodných lyžiach, aj dôchodcov v pontónových loďkách. Zaujmú miesto bernikiel kanadských a pražiem, čo sa vydali za kúskami chleba, ktoré im tam nahádzal nejaký ranostaj, milovník vtáctva, a ktoré už teraz na hladine vyzerajú ako žltá tehlová cesta z rozprávky o Čarodejníkovi z krajiny Oz. Keď nastane neskoré popoludnie, na stovkách mól, tiahucích sa do jazera, sa bude z grilov na drevné uhlie šíriť vôňa hotdogov, burgerov, údených ustríc i štiplavých klobások. No a z dvorov a prístupových cestičiek k domom, zvažujúcim sa k hladine jazera, ktoré pripomínajú obrovskú šalátovú misu, budú ľudia rozličného veku rozťahovať šmykačky, súťažiť pod stromami v hádzaní podkovou, na brehu chlipkať mäťovú limonádu alebo margaritu, či nohami hojdať z poschodia hausbótov. Do deviatej večer budú skoro všetci obyvatelia domov pri jazere tak ako každý rok robiť hluk, ožarovať jeho hladinu záplavou červeného, modrého a zeleného dažďa. Rodičia zdvihnú zrak, deti sa zachichocú, zahrkútajú, psi zaštekajú a napnú reťaze, čo sa vzadu zarezú do stromov, o ktoré sú priviazané. Mačky sa pobežia skryť, veteráni si zaspomínajú, no a milenci sa chytia za ruky a tíško vkľznu do niektorého z dobre ukrytých zálivčekov, kde si nahí zaplávajú, nepozorovane, bez svedkov. Zvuky symfónie slobody.

Deň nezávislosti.

Lenže na rozdiel od všetkých ostatných v Claytone v štáte Georgia ja som sa na ohňostroj nepripravil, nejedol hotdogy, nechystal sa rozžiarit' oblohu. Moje mólo ostane tiché a tmavé, gril studený, špinavý, plný popola a pavučín. Mne vtedy sloboda nič nevrela. Bola ako vôňa, ktorú som kedysi poznal, no teraz som ju nevedel zaradiť. Ak by sa to dalo, bol by som prespal celý deň ako moderný Rip van Winkle, otvoril oči nasledujúci deň a v kalendári dnešný dátum prečiarkol. Lenže tak ako sloboda, aj spánok prichádzal len zriedka a nebol hlboký. Zvyčajne kratučký, prerušovaný. Najviac ak dve či tri hodiny.

Ležal som v hojdacej sieti, sám s kávou a zažltnutými spomienkami. Opatrne som si položil šálku na hrud' a zdvihol pokrčenú, zalepenú obálku. Za mnou sa z vody v miniatúrnych víroch dvíhala hmla, pomaly sa krútila ako tancujúci duchovia, stúpala cez previsnuté vetvy drieňa a krídla kolibríkov, potom asi desať metrov nad zemou mizla vo vzduchu.

Jej rukopis na obálke mi napovedal, kedy si mám list prečítať. Ak by som bol poslúchol, urobil by som to už predvlani. Lenže ja som neposlúchol, a neposlúchnem ani dnes. Azda to ani nejde. Posledné slová nie je totiž ľahké počúvať, najmä ak s určitosťou viete, že sú posledné. A o tom som nemal najmenších pochyb. Štyri výročia prišli a odišli, a ja som naďalej zotrúval na mieste, kde líšky dávajú dobrú noc. Ešte aj svrčky tu boli ticho.

Položil som ruku na list, na hrudi som si ho vyrovnal, rozťahal rožky obálky, akoby to boli maličké papierové krídelká okolo mojich rebier. Trpká to náhrada!

V týchto končinách ľudia vysedávajú v hojdacích kreslách, chlipkajú mäťové limonády a ohnivo debatujú o tom, kedy je najlepšie ísť na jazero. Za úsvitu máte pred sebou vlastný tieň, naťahuje sa, aby sa dotkol nového dňa. Na obed si na tieni stojíte, uväznení medzi tým, čo bolo, a tým, čo bude. No a za súmraku tieňe padajú za vás, zakrývajú vám stopy. Podľa mňa ľudia, čo obľubujú súmrak, zvyčajne majú čo skrývať.

1. kapitola

Na svoj vek bola drobná. Mala asi šesť, možno dokonca sedem rokov, no vyzerala skôr na štyri alebo päť. Srdce nezbedného chlapca v telíčku porcelánovej bábiky. Obľechenú mala kratučkú žltú sukničku, na nohách žlté ponožky, biele poltopánky s prackou na nízkom opätku a na hlave slameňný klobúčik so žltou mašľou, ktorá jej padala až po pás. Bola bleďá, chudučká, poskakovala, akoby sa v nej spojili knižné postavičky Eloise a Tigger. Stála uprostred mesta, v severozápadnom rohu ulíc Hlavná a Savannah, a kričala z plných pľúc: „Limonáááda! Limonáááda, päťdesiat centov!“ Premerala si chodník aj okoloidúcich, no keď nik nejavil záujem, natiahla krk, vytiahla sa na špičky a priložila si dlane k ústam. „Limonáááda! Limonáááda, päťdesiat centov!“

Stánok s limonádou sa zdal mohutný, zrejme mával veľa zákazníkov, no pôsobil, akoby bol postavený napochytre. Stôl stál na štyroch stojkách desať krát desať centimetrov, na nich ležala polovica dosky z preglejky hrubej dva a pol centimetra. Vzadu boli stĺpiky päť krát desať centimetrov, vysoké necelé dva metre, podpierali druhú polovicu preglejky a transparent natiahnutý medzi nimi. Nieкто ho celý nastriekal nažltlo, veľkými čiernymi písmenami na ňom stálo: LIMONÁDA – 50 CENTOV – ĎALŠIE NAPLENIE ZADARMO. Hlavnou atrakciou nebola ani tak lavička či transparent, ani žltá chladiaca nádoba značky Igloo s limonádou, dokonca ani to dievčatko, lež priehľadná plastová nádoba celkom dolu. Dvadsaťlitrová nádoba, aká sa používa na vodu, trónila vpre-

du, celkom uprostred – súkromná studňa prianí dievčatka, do ktorej zrejme celé mesto hádzalo zvyšné bankovky a nemé slová.

Zastal som a sledoval, ako postaršia žena pod čipkovaným slnečníkom prešla cez Hlavnú ulicu a do polystyrénového pohárika položeného na stole hodila dve štvrtдолárovky.

„Ďakujem, Annie,“ šepla, keď dievčatko natiahlo rúčky a podalo jej pohárik taký plný, až sa z neho vylievalo.

„Nemáte za čo, slečna Blakelyová. Máte pekný slnečník.“ Nad chodníkom zavial slabý vánok, roztancoval žlté stuhy na chrbte dievčatka a po ulici rozniesol jeho jasný, nevinný hlások.

Slečna Blakelyová si srkla a spýtala sa: „Je ti už lepšie, dieťa?“

Dievčatko na ňu pozrelo spod klobúčika. „Áno, madam, celkom iste.“

Slečna Blakelyová si vyprázdnila pohárik a dievčinka opäť upriamila pozornosť na chodník. „Limonááááda! Limonááááda, päťdesiat centov!“ Jej južanský prízvuk s dlhými samohláskami bol vskutku milý, nežný, mala zachrípnutý hlas. Odrážal jej vek, jej milotu, priťahoval pozornosť ako ohňostroj v Deň nezávislosti.

Najprv som si nebol celkom istý, čo sa presne stalo, no po tom, čo slečna Blakelyová položila pohárik a kývla tomu dieťaťu, všimol som si, že rhodila do priehľadnej umelohmotnej nádoby na vodu pri jej nohách bankovku, ktorá vskutku vyzerala ako dvadsaťдолárovka.

To teda musí byť limonáda!

No a to dievčatko samo osebe musí byť stroj na peniaze. Kópka bankoviek v nádobe pekne rástla, aj keď zrejme nikoho netrápilo – a už vôbec nie to dievčatko –, že by tá nádoba mohla dostať nohy. Okrem transparentu na limonádu tam nebol žiadny leták či vysvetlenie. Očividne neboli potrebné. Tak to už chodí v malom meste. Každý vie, o čo ide. Teda každý okrem mňa.

ZAVČAS RÁNA V TEN DEŇ SOM S CHARLIEM, MOJÍM bývalým švagrom a susedom z druhej strany jazera, s ktorým sme sa mohli napriek vzdialenosti počuť, šmirgľoval mahagónový povrch

paluby a podlahové mriežky lode Greavette, rok výroby 1947, keď sa nám minul šmirgel zrnitosti 220 aj lodný lak. Hodili sme si mincu, ja som prehral, a tak som sa zaviezol do mesta, zatiaľ čo Charlie chytil ryby z móla a vypiskoval na dievčatá v bikinách, ktoré pokrikovali z farebných vodných lyží, preháňajúcich sa okolo neho. Charlie síce veľa nešoféruje, ale keďže je súťaživý, trval na stávke. No a ja som prehral.

Dnešný výlet bol však z pohľadu načasovania iný. Zriedka idem do mesta ráno, najmä keď je tam veľa ľudí náhliacich sa do práce alebo z nej. Ak mám byť úprimný, do mesta často nechodím. Radšej sa mu vyhnem, zaveziem sa do susedných mestečiek, jeden mesiac nakúpim potraviny, druhý náradie. Pravidelne nechodím nikam.

No keď už do mesta zájdem, zvyčajne je to popoludní, pätnásť minút pred záverečnou. Mám na sebe obnosené džínsy ako tunajší ľudia a bejzbalovú čiapku, ktorá robí reklamu nejakému elektrickému náradiu alebo farmárskemu náčiniu. Zaparkujem vzadu, čiapku si stiahnem do čela a golier vyhrniem. A dívam sa rovno do zeme. Vklznem dnu, vezmem, po čo som prišiel, potom nebadane vyklznem, tvárim sa, že som súčasť interiéru. Charlie tomu vraví kradmé nakupovanie. Ja tomu vravím spôsob života.

Mike Hammermill, výrobca z Maconu na dôchodku, si nás s Charlieom najal, aby sme mu pripravili a tiež viedli jeho loď Greavette, rok výroby 1947, na desiatom ročníku prehliadky historických a klasických lodí na jazere Burton, ktorá sa má konať nasledujúci mesiac. Bude to už naša tretia účasť za posledné tri roky, a ak chceme aspoň dúfať, že porazíme chlapíkov z lodnice Blue Ridge Boat, ten šmirgel budeme fakt potrebovať. Na Greavette sme robili skoro desať mesiacov, práce sme už takmer dokončili, no ešte musíme skontrolovať prevody výrobcu Velvet Drive a natrieť povrch paluby aj podlahové mriežky ôsmimi vrstvami lodného laku. Až potom sa bude môcť loď spustiť na vodu.

VYSCHLO MI V HRDLE A BOL SOM ZVEDAVÝ, A TAK SOM prešiel cez ulicu a hodil do pohárika päťdesiat centov. Dievčinka

pritlačila prštek na hrdlo chladiacej nádoby, až jej zbeleli hánky a triasla sa ruka, a naliala mi do pohárika čerstvo vytlačenú limonádu, v ktorej plávali kúsky dužiny a cukor.

„Ďakujem,“ povedal som.

„Volám sa Annie,“ odvetilo dievčatko, posunulo si jednu nôžku za druhú a mierne sa uklonilo. Pripomínalo snečnicu. Potom mi pozrelo hore pod klobúk, hľadalo moje oči. „Annie Stephensová.“

Preložil som si pohárik do druhej ruky, prisunul päťu k päte a zahlásil: „Za túto pomoc ďakujem; aj keď je ukrutná zima a ja mám v srdci bôľ.“

Dievčatko sa rozosmialo. „To ste si teraz vymysleli?“

„To nie.“ Pokrútil som hlavou. „Vymyslel si to chlapík menom Shakespeare v príbehu nazvanom *Hamlet*.“ Kým väčšina mojich kamarátov pozerala *Waltonovcov* alebo *Havaj 5-0*, ja som v detstve často čítal. Ani teraz nemám televízor. Hlavou sa mi preháňa veľa spisovateľov, ktorí už nežijú, a ich nezabudnuteľné odkazy.

Trocha som si nadvihol čiapku, natiahol som k dievčatku ruku. „Reese. Volám sa Reese.“

Slnko mi svietilo na chrbát, vrhalo na chodník môj tieň, a ten chránil dievčatku oči pred dopoludňajším slnkom, čo sa šplhalo vysoko na oblohu a čoraz viac hrialo.

Dievčatko chvíľu rozmýšľalo. „Reese je pekné meno.“

Po chodníku sa náhlil chlapík s dvoma potravinovými taškami. Keď ho dievčatko zbadalo, obrátilo sa a zvolalo tak hlasno, že by ho počuli aj obyvatelia o tri ulice ďalej. „Limonáááá!“

Chlapík prikývol a povedal: „Dobré ráno, Annie. Hneď sa vrátim.“

Nato sa dievčatko obrátilo ku mne. „To je pán Potter. Pracuje tu. Má rád sladšiu limonádu, ale je iný ako väčšina mojich zákazníkov. Niektorí potrebujú viac cukru preto, lebo nie sú až takí milí.“ Hneď sa aj na vlastnom vtipe zasmialo.

„Si tu každý deň?“ spýtal som sa v prestávkach medzi chlipkaním. V škole som sa počas dlhých večerov naučil, že ak dobre formulujete otázku, pýtate sa na to hlavné, aj keď nie priamo, ľudia vám zvy-

čajne povedia presne to, čo sa chcete dozvedieť. Vedieť, čo sa treba spýtať, kedy sa to treba spýtať, a najmä ako sa to spýtať, znamená začiatok dobrého rozhovoru s niekým, kto je pripútaný na lôžko.

„Áno. Teda okrem nediel, keď Cici predáva živé návnady v obchode Butch's Bait. Zvyšných šesť dní pracuje tam.“

Namierila prst na železiarstvo, kde za pokladnicou stála peroxidová blondínka chrbtom k nám, prsty jej behali po klávesoch, niekomu niečo účtovala. Vôbec sa nemusela obrátiť, aby nás videla, pretože sa dívala do metrového štvorcového zrkadla na stene nad pokladnicou, vďaka ktorému videla všetko, čo sa pri Anninom stánku deje.

„Cici?“

Annie sa usmiala a znova ukázala prstom. „Cici je moja teta. Moja mamička bola jej sestra, ale ona by nikdy nestrčila ruku do kľbka červíkov alebo lariev.“ Annie si všimla, že mám prázdny pohárik, znova mi naliala a pokračovala: „Takže som tu skoro každé ráno až do obeda. Potom idem hore, chvíľu pozerám telku, nato si pospím. A vy? Čo robíte vy?“

Povedal som jej, čo vravievam zvyčajne, a čo je aj nie je pravda. Zatiaľ čo moje ústa vraveli: „Robím na lodiach“, moja myseľ odletela a rozprávala sa sama so sebou: *Nechám si rozkrájať srdce, aby doň mohli zobať kavky: Nie som, kto som.*

Annie prižmúrila oči a pozrela hore, niekam nad moju hlavu. Akosi ťažko, namáhavo dýchala, pravdepodobne jej dolu hrdlom stekali hlien a tie spôsobovali, že vydávala taký chrapľavý zvuk. Do toho ustavične kašľala, no snažila sa to skryť. Ako rozprávala, posúvala sa dozadu, chodidlami sa dotýkala okraja chodníka, čo jej pomáhalo držať správny smer. Napokon sa usadila na ľahkú skladáciu stoličku za stánkom. Založila si ruky, zhlboka dýchala, stuhu z mašle sa jej vo vetríku nad chodníkom pekne roztancovali.

Díval som sa, ako sa jej dvíha a klesá hrud'. Koniec jazvy ani nie rok starej, ktorú prezrádzali diery po stehoch, sa tiahol asi dva a pol centimetra nad väčovým výstrihom jej šiat, strácal sa kúsok od maličkého puzdierka, zaveseného na retiazke, ktorú mala okolo krku. Nemusela mi veru vravieť, čo v ňom je. Lieky.

Ľavou nohou som ťukol do dvadsaťlitrovej nádoby na vodu. „Načo je?“

Annie si zľahla poklepkala po hrudi a ja som zbadal ďalších dva a pol centimetra tej jazvy. Ľudia sa ďalej prechádzali po chodníku, no Annie akosi ustala, už nebola taká zhovorčivá. Z piatych dvier od nás vyšiel z realitnej kancelárie sivovlasý pán v obleku, rezko vyšiel do kopčeka, schmatol pohárik, stlačil hrdlo chladiacej nádoby a povedal: „Ránko, Annie.“ Nato vhodil do pohárika dolár a ďalší do plastovej nádoby pri mojich nohách.

„Zdravím, pán Oscar,“ šepla Annie. „A ďakujem. Tak zasa zajtra.“

On ju potľapkal po kolene a odvetil: „Tak zajtra, srdiečko.“

Annie pozrela na mňa, potom očami sledovala, ako ten muž pokračuje hore ulicou. „Každému vraví srdiečko.“

Hodil som do pohárika päťdesiat centov, keď sa dívala, a dvadsať dolárov do nádoby, keď odvrátila zrak.

Posledných osemnásť rokov, azda aj dlhšie, nosím vo vreckách alebo za opaskom niekoľko vecičiek. Vždy mám so sebou mosadzný zapalovač Zippo, hoci som nikdy nefajčil, dva vreckové nožičky s malými čepeľami, puzdro s ihlami rôznych veľkostí a s rozličnými druhmi nití a baterku Surefire. No a pred pár rokmi som pridal ešte niečo.

Annie kývla hlavou k mojej baterke. „George, ktorý je tu šerifom, nosí baterku, čo vyzerá celkom ako vaša. A videla som jednu aj v sanitke. Naozaj nie ste policajt alebo zdravotník?“

Pritakal som. „Naozaj.“

O niekoľko dvier ďalej doktor Sal Cohen vyšiel zo svojej ordinácie a pomaly sa pustil po chodníku. Sal je v Claytone postavička, pozná ho každý, každý ho má rád. Má okolo sedemdesiatpäť a je detský lekár, odkedy získal atestáciu, teda bezmála päťdesiat rokov. Zo svojej neveľkej ordinácie, pozostávajúcej z dvoch miestností, sa stará o väčšinu miestnych obyvateľov Claytonu od narodenia, potom počas dospelosti, a ešte ďalej. Charakterizuje ho tvídové sako, s ním korešpondujúca vesta, kravata, ktorú si kúpil pred tridsiatimi rokmi, husté fúzy a obočie, veľký nos, chlpy v ušiach, dlhé bokombrady, veľké uši a fajka. No a vždy má vo vrecku cukrík.